

Göteborgs
Stad

Grundskoleförvaltningens miljöledningssystem

För grundskolenämndens verksamheter i
grundskoleförvaltningen, Göteborgs Stad

2022-08-29

Beslutad av: Grundskoleförvaltningen	Gäller för: Grundskoleförvaltningens verksamheter	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: 2022-10-04
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tills vidare	Senast reviderad: 240918	Dokumentansvarig: Miljöstrateg Hållbar Utveckling

Bilagor:

Organisering och ansvarsfördelning av miljö- och klimatarbetet i grundskoleförvaltningen

Innehåll

Inledning	4
Syfte	4
Bakgrund	4
Miljöledningssystem	4
Göteborgs Stads miljö- och klimatmål	5
Miljö- och klimatarbetet i grundskoleförvaltningen	6
Lagar och styrande dokument	6
Övergripande ansvarsfördelning	7
Grundskolenämnden, direktör och förvaltningsledning	7
Avdelningschef för Kvalitet, samordning och utveckling	7
Avdelningschef för Ekonomi, lokalförsörjning och service	8
Chef.....	9
Avdelningscontroller.....	9
Medarbetare	9
Organisering av miljö- och klimatarbetet.....	9
Relevant kompetens.....	10
Grundskoleförvaltningens miljöledningssystem	10
Ge förutsättningar.....	10
Planering.....	11
Kartläggning av verksamheten.....	11
Bedömning av miljöpåverkan	12
Bedömning av miljörisker	12
Egna rutiner och instruktioner	12
Mål och åtgärder.....	12
Stadens styrande dokument	13

Interna kontroller och granskningar	13
Genomförande	13
Hantering av avvikelser.....	13
Korrigera mål och åtgärder	14
Uppföljning och rapportering.....	14
Följa upp mål och åtgärder	14
Utvärdera det systematiska miljöarbetet.....	14
Sammanställa och rapportera	14
Förbättring och utveckling	14
Utvärdera och korrigera	15

Inledning

Syfte

Miljöledningssystemet syftar till att effektivisera styrningen av grundskoleförvaltningens miljö- och klimatarbete och därmed bidra till ett ordnat samspel mellan centralt och lokalt miljöarbete via sammanhållen uppföljning, analys och lärande. På så vis skapas bättre förutsättningar för ett mer effektivt och proaktivt arbete i verksamheten både avseende lärande för hållbar utveckling, för miljötillsyner och egenkontroll samt för arbetet med att nå stadens gemensamma miljö- och klimatmål.

Miljöledningssystemet utgår från Göteborgs Stads anvisning för systematisk miljöledning samt från relevanta lagstiftningar inom miljöområdet och ska anpassas till verksamhetens inriktning och omfattning.

Detta ledningssystem gäller tills vidare för grundskolenämndens verksamheter i grundskoleförvaltningen, Göteborgs Stad.

Bakgrund

Hösten 2020 antog kommunfullmäktige ett miljöledningssystem för staden, Göteborgs Stads anvisning för systematisk miljöledning. Anvisningen innehåller bestämmelser om systematisk miljöledning och gäller för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Miljöledningssystemet ska säkerställa att Göteborgs Stads förvaltningar och bolag planerar, genomför, följer upp och förbättrar sina insatser och arbetsformer för att nå stadens gemensamma mål inom ramen för miljö- och klimatprogrammet samt att minska verksamhetens egna betydande miljöpåverkan. Miljöledningssystemet ska även underlätta att följa upp miljö- och klimatprogrammet och visa effekten av stadens gemensamma miljöarbete. Hur miljöarbetet ska genomföras och vilka åtgärder som ska vidtas för att nå målen anger varje nämnd och styrelse i sina verksamhetsplaner med stöd av miljöledningssystemet.

Miljöledningssystem

Miljöledningssystem är en struktur vars syfte är att systematisera och effektivisera en verksamhet eller organisations miljöarbete. PDSA-modellen (Plan-Do-Study-Act) används och som innebär krav för att planera, genomföra, följa upp och förbättra en verksamhets miljöarbete. I arbetet ingår att bedöma, dokumentera och kvantifiera verksamhetens miljöpåverkan i syfte att nå ständig förbättring. Strukturen hjälper verksamheten att identifiera var insatserna gör störst nytta och hur miljöarbetet kan bli mer målinriktat. Miljöledningssystem revideras och följs vanligtvis upp av interna och externa revisioner för att avgöra om verksamheten följer ledningssystemet och når de mål som verksamheten har satt upp. Mer konkret innebär det att nämnden med stöd av förvaltningsledningen ska se till att det finns ett systematiskt miljöarbete. I miljöledningssammanhang brukar det även finnas ytterligare ett moment som normalt inte ingår i PDSA-modellen och det är att det behöver skapas förutsättningar för att

miljöledningssystemet ska kunna fungera. Därför har en femte fas, ”Ge förutsättningar”, lagts till i det gemensamma miljöledningssystemet för Göteborgs Stad. De fem faserna är:

1. Ge förutsättningar
2. Planering
3. Genomförande
4. Uppföljning och rapportering
5. Förbättring och utveckling

I stadens årliga uppföljning ingår att följa upp det miljöarbete som sker i förvaltningar och bolag. Göteborgs Stads gemensamma miljöledningssystem ska göra det tydligare vilket miljöarbete som behöver åstadkommas och hur detta ska följas upp för att staden ska kunna ta relevanta beslut om vilka förbättringar som ska göras. Miljörevisionen har en stödjande och lärande funktion. Revisionen är ett viktigt verktyg för att bedöma förvaltningarnas miljöarbete över tid och för att nå högre måluppfyllelse för hela Göteborgs Stad.

Göteborgs Stads miljö- och klimatmål

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 innehåller tre miljömål som handlar om naturen, klimatet och människan. De tre miljömålen omfattar hela Göteborg. Under miljömålen finns tolv delmål som fokuserar på Göteborgs Stads egen verksamhet.

Miljömål naturen: Göteborg har en hög biologisk mångfald.

Delmål:

- Göteborgs Stad sköter och skyddar arters livsmiljöer så att naturvärdena utvecklas
- Göteborgs Stad arbetar för renare hav, sjöar och vattendrag
- Göteborgs Stad ökar den biologiska mångfalden i stadsmiljön
- Göteborgs Stads inköp bidrar till att främja biologisk mångfald

Miljömål klimatet: Göteborg ska ha ett klimatavtryck som är nära noll.

Delmål:

- Göteborgs Stad minskar energianvändningen i bostäder och lokaler
- Göteborgs Stad producerar enbart energi av förnybara källor
- Göteborgs Stad minskar klimatpåverkan från resor och transporter
- Göteborgs Stad minskar klimatpåverkan från inköp.

Miljömål människan: Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö.

Delmål:

- Göteborgs Stad minskar användningen av skadliga ämnen
- Göteborgs Stad säkrar en god luftkvalitet för göteborgarna
- Göteborgs Stad minskar buller för göteborgarna
- Göteborgs Stad säkrar tillgången till grönområden och nyttjar ekosystemtjänster.

Miljö- och klimatarbetet i grundskoleförvaltningen

I reglementet för Göteborgs Stads grundskolenämnd anges att alla nämnder ska driva ett integrerat och proaktivt hållbarhetsarbete som syftar till att uppnå målen i Agenda 2030. En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Hållbar utveckling består av tre dimensioner som samspelar och stödjer varandra; social hållbarhet, ekologiska hållbarhet och ekonomisk hållbarhet.

Miljö- och hållbarhetsfrågor har sedan länge ett starkt stöd i skolväsendets styrdokument. I den inledande delen av läroplanerna anges miljö- och hållbarhetsperspektivet som ett av fyra perspektiv som ska genomsyra all undervisning. Dessutom finns lärande för hållbar utveckling med i det centrala innehållet i kursplaner och ämnesplaner i ett flertal ämnen.

Grundskoleförvaltningen är såsom myndighet och verksamhetsutövare föremål för tillsyn enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen samt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Grundskoleförvaltningen har i egenskap av verksamhetsutövare ansvar för att egenkontroll genomförs, anmäla förändrad verksamhet och möta den tillsyn som sker enligt ovan nämnda författningar av framför allt Göteborgs stads Miljöförvaltning.

Hösten 2020 antog Grundskolenämnden *Grundskoleförvaltningens riktlinje lärande för hållbar utveckling och ett systematiskt miljöarbete inom grundskolan*. Syftet med riktlinjen är att grundskoleförvaltningen ska:

- Säkerställa en styrning och ledning som stödjer och underlättar att uppnå läroplanens och stadens miljömål.
- Utveckla en struktur och kultur som stödjer och skapar förutsättningar för rektorer att leda och utveckla arbetet med elevernas lärande för hållbar utveckling.
- Öka kompetensen och förmågan att bidra till en hållbar samhällsutveckling.

I riktlinjen presenteras åtta strategier bland annat om att stärka organisationen inom miljö- och hållbarhetsfrågor, integrera lärande för hållbar utveckling i det systematiska kvalitetsarbetet och att implementera Göteborgs Stads gemensamma miljöledningssystem.

Lagar och styrande dokument

För grundskoleförvaltningens miljöarbete gäller i huvudsak följande lagar och styrande dokument:

- Skollagen
- Lgr22 och Lgrsär22
- Miljöbalken
- Livsmedelslagstiftningen
- Arbetsmiljölagsstiftningen

- Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd
- Grundskoleförvaltningens riktlinje lärande för hållbar utveckling och ett systematiskt miljöarbete inom grundskolan
- Göteborgs stads miljö- och klimatprogram 2021–2030
- Göteborgs Stads policy för den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling
- Sveriges 16 miljö kvalitetsmål
- Agenda 2030

Övergripande ansvarsfördelning

Den som bedriver verksamhet ska med stöd av miljöledningssystemet ge förutsättningar, planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten och ska ha kunskap om de krav och mål som finns i lagar och styrande dokument som gäller för miljö- och klimatarbetet.

Nedan följer en övergripande beskrivning av ansvarsfördelning avseende grundskoleförvaltningens systematiska miljöarbete och som tillsammans med efterföljande avsnitt om organisering och relevant kompetens utgör första fasen, ”Ge förutsättningar”, inom miljöledningssystemet.

Avdelningarna Kvalitet, samordning och utveckling samt Ekonomi, lokalförsörjning och service lyfts särskilt fram då de har utpekade ansvarsområden inom grundskoleförvaltningens miljö- och klimatarbete. Alla avdelningar och enheter berörs dock av förvaltningens miljöarbete och ansvarar för att arbeta i enlighet med miljöledningssystemet.

Grundskolenämnden, direktör och förvaltningsledning

Grundskolenämnden har det yttersta ansvaret för förvaltningens miljö- och klimatarbete. Miljöledningssystemet ska säkerställa att nämnden har kontroll över verksamheten och därigenom kan ta det yttersta ansvaret för den.

Direktör och förvaltningsledning ansvarar för att ledningssystemet verkställs inom hela förvaltningen.

Avdelningschef för Styrning och ledning

Avdelningschefen för Styrning och ledning har det övergripande ansvaret för förvaltningens miljö- och klimatarbete så som strategiskt miljöarbete och samordning med Göteborgs Stads miljöarbete i stort.

Avdelningschefen för Styrning och ledning förvaltar på nämndens uppdrag miljöledningssystemet. Denne svarar mot grundskolenämnden och ansvarar för att regelbundet rapportera om verksamhetens miljö- och klimatarbete.

Avdelningschefen ansvarar för att

- införa miljöledningssystemet och som ska anpassas till verksamhetens inriktning och omfattning.

- identifiera, beskriva och fastställa de processer i verksamheten som behövs för att säkra det systematiska miljöarbetet.
- avsätta ekonomiska och personella resurser samt fördela ansvar och befogenheter för att säkerställa det systematiska miljöarbetet.
- säkerställa att chefer och medarbetare har relevant kompetens för att utföra sina arbetsuppgifter på ett miljömässigt riktigt sätt.
- säkerställa att chefer och medarbetare har kunskap om gällande lagkrav och andra bindande krav på miljöområdet som är relevanta för arbetsuppgifterna.

Avdelningschefen ansvarar även för att de åtta strategierna i *Grundskoleförvaltningens riktlinje lärande för hållbar utveckling och ett systematiskt miljöarbete inom grundskolan* realiserar, vilka i viss mån inryms i ovan nämnda ansvarsområden.

1. Stärk organisationen när det gäller miljö- och hållbarhetsfrågor och integrera lärande för hållbar utveckling i det systematiska kvalitetsarbetet (Berör: förvaltning och skolor)
2. Implementera Göteborgs Stads gemensamma miljöledningssystem (Berör: förvaltningen)
3. Samordna stöd till skolorna när det gäller lärande för hållbar utveckling och miljöarbete utifrån skolornas behov (Berör: förvaltning och skolor)
4. Utveckla och förstärk samverkan med andra aktörer som påverkar skolornas miljö- och hållbarhetsarbete (Berör: förvaltning och skolor)
5. Stärk kompetensutvecklingen inom lärande för hållbar utveckling och miljöfrågor i hela styr- och stödkedjan utifrån behov (Berör: förvaltning och skolor)
6. Arbeta för att skapa skolor och lärmiljöer som stimulerar och blir arenor för lärande för hållbar utveckling (Berör: förvaltning)
7. Synliggör och förstärk miljö- och hållbarhetskrav och estetiska krav i de strategiska dokument som styr lokalförsörjning och skolans utformning (Berör: förvaltning)
8. Stärk förutsättningar för skolor att organisera för barnens och personalens delaktighet, inflytande och behovsanalys inför fysiska och andra förändringar på skolorna (Berör: förvaltning och skolor)

Avdelningschef för Ekonomi, lokalförsörjning och service

Avdelningschefen för Ekonomi, lokalförsörjning och service har ansvaret för att stödja förvaltningens operativa miljö- och klimatarbete. Detta utgörs av att tillhandahålla stöd till verksamheten inom miljötillsyn och egenkontroll.

Avdelningschefen ansvarar för att

- identifiera, beskriva och fastställa de processer i verksamheten som behövs för att säkra det systematiska miljöarbetet

- avsätta ekonomiska och personella resurser samt fördela ansvar och befogenheter för att säkerställa det systematiska miljöarbetet.
- säkerställa att chefer och medarbetare har relevant kompetens för att utföra sina arbetsuppgifter på ett miljömässigt riktigt sätt.
- säkerställa att chefer och medarbetare har kunskap om gällande lagkrav och andra bindande krav på miljöområdet som är relevanta för arbetsuppgifterna.

Chef

Med chef avses rektor, biträdande rektor, avdelningschef, verksamhetschef och enhetschef.

Chefen ansvarar för att

- identifiera, beskriva och fastställa de processer i verksamheten som behövs för att säkra det systematiska miljöarbetet
- avsätta ekonomiska och personella resurser samt fördela ansvar och befogenheter för att säkerställa det systematiska miljöarbetet.
- säkerställa att medarbetare har relevant kompetens för att utföra sina arbetsuppgifter på ett miljömässigt riktigt sätt.
- säkerställa att medarbetare har kunskap om gällande lagkrav och andra bindande krav på miljöområdet som är relevanta för arbetsuppgifterna.
- medarbetarna genomför uppdraget enligt de krav som ställs på verksamheten.

Avdelningscontroller

Avdelningscontroller ansvarar för att miljöledningssystemet omhändertas i den övergripande planerings- och uppföljningsprocessen på avdelningarna med tillhörande enheter. Avdelningscontrollers har även ansvaret att tillsammans utvärdera miljöledningssystemet, se avsnittet Utvärdera det systematiska miljöarbetet.

Medarbetare

Medarbetare ska arbeta enligt genomförandeplan, processer och rutiner som finns för verksamhetens miljö- och klimatarbete.

Organisering av miljö- och klimatarbetet

I bilagan *Organisering och ansvarsfördelning av miljö- och klimatarbetet i grundskoleförvaltningen* framgår förvaltningens huvudsakliga områden inom miljö- och klimatarbetet tillsammans med ansvarsfördelning, funktioner och stödstrukturer.

Bilagan uppdateras vid behov.

Relevant kompetens

Miljöarbetet berör alla inom grundskoleförvaltningen på olika sätt. Det innebär att alla, både medarbetare och chefer, behöver ha lämplig kompetens som är anpassad till deras specifika arbetsuppgifter. Att personal har relevant kompetens och kunskap om gällande lagkrav är en förutsättning för att kunna utföra arbetsuppgifter på ett miljömässigt riktigt sätt.

Strategi 5 i *Grundskoleförvaltningens riktlinje lärande för hållbar utveckling och ett systematiskt miljöarbete inom grundskolan* handlar om att stärka kompetensen i organisationen.

Ett sätt för att höja kompetensen inom förvaltningen är att ge alla medarbetare en grundläggande miljöutbildning samt en regelbunden kompetensutveckling inom de områden där de arbetar. Det bidrar till att alla får en övergripande förståelse för verksamhetens miljöarbete och miljöpåverkan.

Grundskoleförvaltningens miljöledningssystem

Formerna för miljöledning ska integreras med verksamhetsstyrningen och på så vis omhändertas i förvaltningens ordinarie verksamhetsplanering, uppföljning och avvikelshantering samt tillsammans med budgetprocessen och rapporteras i samband med delårs- och årsrapport. Medarbetarenkäten och arbetsmiljöuppföljningen är även lämpliga processer för att fånga upp behov, inspel och analys från medarbetarna.

Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll fastställer att nämnder och bolagsstyrelser ska göra en avvägning mellan kontrollkostnad och kontrollnytta. Detta gäller även den systematiska miljöledningen. Registrerande, systematiserande och rapporterade arbetsmoment som ledningssystemet adderar ska avvägas i förhållande till organisationens nytta i form av faktabaserade beslut, organisatoriska lärande och utvecklingsförmåga.

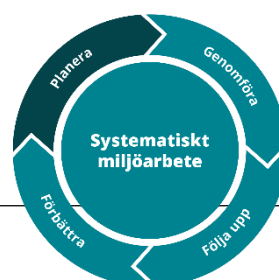
Att arbeta i enlighet med miljöledningssystemet berör alla inom förvaltningen.

Ge förutsättningar

Första fasen för införandet av miljöledningssystemet handlar om att ge förutsättningar så som ekonomiska och personella resurser, ansvar och befogenheter, relevant kompetens samt kunskap om lagar, regler och andra bindande krav. Föregående avsnitt tillsammans med bilagan *Organisering och ansvarsfördelning av miljö- och klimatarbetet i grundskoleförvaltningen* utgör denna första fas.

Planering

I planeringsfasen ska kartläggning av verksamheten göras för att bedöma miljöpåverkan och en plan ska tas fram för hur miljöarbetet praktiskt ska drivas framåt.

Kartläggning av verksamheten

Att beskriva nuläget är det första steget i planeringsarbetet och det görs med hjälp av en kartläggning som beskriver er verksamhet och dess miljöpåverkan.

I princip allt som förvaltningen kan påverka ska omfattas av kartläggningen. Utöver självklarheter som energiförbrukning och transporter ska även effekter av förvaltningens beslut, uppdrag, processer och aktiviteter finnas med. Det är viktigt att hela kärnverksamheten omfattas av kartläggningen.

Kartläggningen av nuläget görs mer grundligt första gången. Resultatet används för att strukturera och organisera miljöarbetet och formulera lokala miljömål, bedöma miljörisker, tar fram rutiner och instruktioner och för uppföljning.

Miljöpåverkan kan delas in i direkt och indirekt påverkan. Den direkta miljöpåverkan uppstår som en direkt följd av en aktivitet, som exempelvis koldioxidutsläpp från tjänsteresor. Den indirekta miljöpåverkan uppstår hos andra, exempelvis en utbildning som leder till beteendeförändringar eller effekter av ett förvaltnings- eller bolagsbeslut. Den indirekta miljöpåverkan kan vara mer betydande än den direkta miljöpåverkan.

De områden som har en påverkan på klimatet ligger till grund för att ta fram verksamhetsspecifika klimatmål i enlighet med kommunfullmäktigebeslut.

Kartläggningens fyra steg görs i samband med den årliga nulägesanalysen. Analysen görs såväl på enhets-, avdelnings- som förvaltningsnivå. Vid behov lyfts målsättningar in i berörda verksamhetsplaner.

Steg 1 Informationsinsamling om verksamheten så som vilka uppdrag eller processer som finns, antal anställda, lokaler och geografiskt läge, antal bilar, hur mycket förbrukningsvaror som används och så vidare.

Steg2 Identifiera verksamhetens påverkan på miljö. Utgå gärna från exempellistan nedan.

Direkta miljöpåverkan	Indirekta miljöpåverkan
Avfall	Effekter av upphandling
Energianvändning	Information
Kemikalier	Kompetens
Materialförbrukning	Rådgivning
Störning på människors hälsa och miljö i form av vibrationer, buller och lukt	Samhällsplanering
Transporter och resor	Uppdrag
Upphandling och inköp	Utbildning
Vattenförbrukning	

- Steg 3 Ta fram mätetal där det är möjligt och beakta indikatorer som gäller för stadens gemensamma mål. Det är svårare att kvantifiera den indirekta miljöpåverkan.
- Steg 4 Kartläggningen resulterar i en lista över miljöpåverkan som gäller för verksamheten.

Bedömning av miljöpåverkan

Efter genomförd kartläggning ska bedömning göras av verksamhetens betydande miljöpåverkan. Bedömningen ligger till grund för det fortsatta miljöarbetet och ska bland annat avspegla sig i de lokala miljömålen. Syftet är att ha kunskap inom vilka områden förbättringsåtgärder gör störst nytta.

Bedömning av miljörisiker

Inom alla verksamheter finns risk för olyckor eller att det uppstår nödlägen som kan påverka hälsan eller miljön negativt. Exempel på olyckor och nödlägen som kan uppstå i en verksamhet är brand, läckage och spill från kemikalier, vattenläcka och trafikolycka. Både människa och miljö kan skadas. Det gäller att vara förberedd på att det värsta kan inträffa och genom förebyggande arbete och rutiner minskar risken för att dessa situationer uppstår. Om något inträffar ska en redan framtagen plan för nödlägesberedskap säkerställa att rutiner följs, att skadade får hjälp, att påverkan på miljön minimeras och att händelsen dokumenteras.

Egna rutiner och instruktioner

Identifiera vilka rutiner och instruktioner som är viktiga för er. Utgå från er miljöpåverkan. Vilka rutiner eller riktlinjer finns redan? Behöver nya rutiner tas fram?

Det kan också vara bra att ha rutiner för hur förbättringsförslag kan fångas in, från exempelvis medarbetare, som kan vara mycket viktiga och användbara i ert arbete med att driva miljöarbetet framåt.

På Digitala navet [Systematiskt miljöarbete](#) finns stöd i vilka rutiner och riktlinjer som finns i staden som kan beröra ert miljöarbete.

Mål och åtgärder

Ta fram lokala miljömål som utgår från er betydande miljöpåverkan och stadens gemensamma miljömål. För att undvika att miljöarbetet blir ett arbete ”vid sidan av”, behöver de lokala miljömålen inkluderas i verksamhetsplanen.

Det är inte målen i sig som driver ert miljöarbete framåt, utan de åtgärder eller aktiviteter som ska genomföras. Därför ska åtgärder eller aktiviteter tas fram, då de beskriver hur de lokala miljömålen ska uppnås.

Sträva efter att ha SMARTA miljömål, vilket innebär att målen ska vara Specifika, Mätbara, Accepterade, Realistiska, Tidsbestämda och Avgränsade.

För stöd i arbetet med kartläggning, bedömning av miljöpåverkan och lokala miljömål finns stöd på webbplats [Miljö och klimat Göteborg 2030](#).

Stadens styrande dokument

I arbetet med att ta fram lokala miljömål ska hänsyn även tas till Göteborgs Stads gemensamma miljömål som återfinns i stadens planerande styrande dokument. Tanken med att utgå från stadens mål är att vi ska uppnå dem tillsammans och då är det viktigt att alla bidrar.

Hänsyn ska även tas till de reglerande styrdokument, alltså stadens olika riktlinjer och anvisningar. Det är för att undvika dubbelarbete så att inte mål tas fram som redan är beslutade krav i dessa styrdokument.

För stöd i vilka styrande dokument som kan beröra ert miljöarbete finns det länkar till flertalet av dem på Digitala navet [Miljö- och klimatarbete](#).

Interna kontroller och granskningar

För att undersöka miljöledningssystemets avsedda effekter lyfts granskningar vid behov in i förvaltningens ordinarie interna kontrollsystem. Varje chef är, via sitt systematiska kvalitetsarbete, ansvarig för att utifrån nulägesanalys och riskbedömningar granska miljöledningssystemets effekter eller avsaknad av effekter inom sin verksamhet.

Genomförande

Ledningen ska inom det ordinarie uppföljningsarbetet aktivt följa upp hur genomförandet av miljöledningssystemet fungerar.

Hantering av avvikelser

Avvikelse är ett samlingsnamn för händelser som gör att ett krav inte kan uppfyllas eller att ett resultat inte kan uppnås. Exempel på avvikelse är att lokala miljömål inte uppnås, att avfallet inte sorteras enligt avfallsrutinen, att inköpen inte följer inköpsrutinen och att lagar inte efterlevs.

Allvarliga avvikelser för miljöarbetet kan leda till att människors hälsa eller miljön tar skada. Även mindre avvikelser kan vara allvarliga, eftersom de är tecken på att styrningen för miljöarbetet inte fungerar.

Samtliga medarbetare behöver ha kunskap om och följa regler, lagar och andra bindande krav inom miljöområdet som berör organisationen och medarbetarens specifika arbetsuppgifter. För att det ska vara lätt för verksamhetens medarbetare att följa rutiner och instruktioner behöver de vara väl förankrade.

Om ovanstående inte följs betraktas det som en avvikelse och varje medarbetare ansvarar för att rapportera detta vidare till chef. Berörd chef ansvarar för att avvikelsen hanteras enligt [Grundskoleförvaltningens anvisning för utredning och dokumentation av avvikelser](#).

Korrigera mål och åtgärder

Det kan finnas tillfällen då mål och åtgärder behöver ändras. Exempel på det är att ytterligare eller andra åtgärder behöver sättas in under året för att lokala miljömål ska kunna nås.

Uppföljning och rapportering

Uppföljningen är en viktig del av miljöledningsarbetet. I förbättringsarbetet är det nödvändigt att kontinuerligt följa upp hur miljöarbetet fungerar och vilken effekt miljöledningssystemet har.

Följa upp mål och åtgärder

Först och främst ska den betydande miljöpåverkan med tillhörande lokala miljömål följas upp. Andra områden som har miljöpåverkan men som inte är målsatta ska även följas upp för att kontrollera åt vilket håll utvecklingen går. För att integrera miljöarbetet i verksamheten bör detta följas upp samtidigt som den ordinarie verksamhetens resultat följs upp och presenteras för ledningsgruppen.

Utvärdera det systematiska miljöarbetet

Utvärderingen ska ge svar på om miljöledningssystemet bidrar till att nå de effekter som eftersträvas. Använd resultatet från interna kontroller och uppföljning vid utvärdering av miljöledningssystemet. Här handlar det alltså om att utvärdera själva miljöledningssystemet och effektiviteten i det, för att förbättra och utveckla verksamheten. Resultatet av utvärderingen är värdefullt i förbättringsarbetet.

Sammanställa och rapportera

Göteborgs Stad följer årligen upp stadens miljöarbete och förvaltningens bidrag blir att sammanställa data från verksamheternas uppföljning och rapportera vidare till central nivå. Det innebär till exempel en sammanställning över lokala miljömål med nyckeltal där det är möjligt.

Förbättring och utveckling

Ledningen har ett ansvar att följa miljöarbetet för att kunna utvärdera om det når önskad effekt. Det innebär att ledningen behöver vara uppdaterad och få information om hur det går med miljöarbetet och hur miljöledningssystemet

fungerar. Ledningen får då den överblick och förståelse som behövs för att göra de eventuella ändringar som krävs för att driva miljöarbetet framåt.

Utvärdera och korrigera

Utifrån resultatet av uppföljningen av lokala miljömål och utvärderingen av miljöledningssystemet behöver ledningen fatta nya beslut.

De nya besluten innebär bland annat att nya lokala miljömål behöver tas fram och fastställas. Utgå från de områden med betydande miljöpåverkan, stadens styrande dokument, resultat från avvikelshantering och uppföljning för arbetet med att ta fram nya miljömål.

Identifiera även utifrån resultatet av utvärderingen av miljöledningssystemet om förändringar behöver göras i miljöledningssystemet. Till exempel som att göra förändringar i miljöorganisationen och öka kompetensen hos medarbetarna. Oavsett så måste årligen resurser avsättas för att upprätthålla och utveckla miljöledningssystemet inom ramen för ordinarie verksamhet och budgetprocess.